

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ “ХРИСТО БОТЕВ”- гр. РАКОВСКИ

4150, гр. Раковски, ул. “Петър Богдан” № 48, 0884044334– Директор;
0884010340 – Зам.-директор УД; 0884768588 – Зам.-директор УД, 0884870308 – Зам.-директор АСД,
0885721440 – гл. счетоводител, e-mail: oubotev@oubotev.bg, info-1602502@edu.mon.bg

**ПРОГРАМА ЗА ПОДКРЕПА
НА
ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО,
ЕКОЛОГИЧНОТО И
ИНТЕРКУЛТУРНОТО
ОБРАЗОВАНИЕ
В ОУ „ХРИСТО БОТЕВ”
ГР. РАКОВСКИ**

*Настоящата програма е приета с решение на Педагогически съвет с
Протокол № 12/10.09.2024 г. и е утвърдена със
Заповед № 11/16.09.2024 г. на директора на училището*

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма отразява училищната Политика за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

Програмата по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование е механизъм, чрез който се регулират процеси и се регламентира система от дейности за осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в училище.

ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА И СРОК НА ДЕЙСТВИЕ

Настоящата програма обхваща учениците от начален и прогимназиален етап на основното образование в училище.

Настоящата програма е дългосрочна: за период до четири години. Подлежи на изменение, допълнение и актуализация при промяна на нормативните актове и вътрешноинституционалните документи в срок до 15 дни от настъпване на промяната.

ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

Настоящата програма е построена върху няколко *принципа*:

- Интеграция и интердисциплинарност през целия период на обучение, без да се предвиждат допълнителни учебни часове, чрез използване на съдържателния и технологичен капацитет на учебните програми по учебните предмети от общообразователната, разширената/допълнителната подготовка, както и при организирането на часа на класа; програмите за дейностите по интереси в целодневната организация на учебния ден и заниманията по интереси;
- Надграждане на придобитите знания, умения и отношения;
- Активност в позицията на учене на ученика;
- Ориентираност към всяко дете, равен достъп за всеки и всички, сътрудничество.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

ОБЩА ЦЕЛ: Придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

КОНКРЕТНИ (СПЕЦИФИЧНИ) ЦЕЛИ:

1. Формиране, развиване и повишаване на взаимосвързаните компоненти на гражданското образование: гражданско знание, граждански навици, граждански добродетели
2. Развиване на знания, умения и нагласи за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот, и насочване към всички аспекти на здравето.
3. Осъзнаване на екологичните проблеми, усвояване на знания, формиране на нагласи, ценности и чувство на отговорност за рационалното използване на природните ресурси, както и насърчаване на действия по посока опазване на природата и устойчиво развитие; разбирането и грижата на подрастващите за бъдещето на планетата, с развитието на съвременен тип мислене и поведение – адекватен на измененията в климатичните условия, стила на живот, уважение и грижа за природата.

4. Формиране, развиване и повишаване на знанията, уменията и отношенията за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения

ДЕЙНОСТИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Самостоятелно планиране на дидактическата работа на педагогическите специалисти на учителски длъжности в обучението за придобиване на **общообразователна подготовка** чрез:

1.1. смяна на фокуса на обучението от преподаване на знания към овладяване на ключови компетентности (компетентности в областта на българския език; умения за общуване на чужди езици; математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите; дигитална компетентност; умения за учене; социални и граждански компетентности; инициативност и предприемчивост; културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество; умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт), преносими умения и на умения за живот и работа през 21 век;

1.2. ясни и постижими цели и очаквания;

1.3. включване на различни техники, методи и инструменти за интегриране на учебното съдържание; осъществяване на междупредметни връзки и за работа върху усвояване на свързващите компетентности у учениците;

1.4. свързване на знанията и уменията от различни области за прилагане на наученото в практически ситуации, поощряване на ученето чрез правене, изследване, откриване, преживяване, игра;

1.5. прилагане на формиращо оценяване и въвеждане на самооценяването като част от формиращото оценяване.

2. Самостоятелно планиране на дидактическата работа на педагогическите специалисти на учителски длъжности в обучението за придобиване на **разширена подготовка** чрез прилагане на интердисциплинарни учебни програми.

3. Реализиране на занимания и дейности в часа на класа, свързани с гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, за развитие на класа като общност, за ученическото самоуправление и др. чрез дискусии, ролеви игри, гост-лектори и др. (*Приложение № 1*: Примерни теми за занимания и дейности в остатъка от часове, предвидени за часа на класа)

4. Реализиране на занимания и дейности в учебни часове, които не се водят от учители специалисти, при изпълнение на НП “Без свободен час”, Модул “Без свободен час в училище” (*Приложение № 2*: Примерни теми за занимания и дейности в учебни часове, които не се водят от учители специалисти, при изпълнение на НП “Без свободен час”, Модул “Без свободен час в училище”);

5. Планиране и реализиране на учебни проекти.

6. Реализиране на дейности и проекти в заниманията по интереси в групите за целодневна организация на учебния ден модулно или равномерно през учебното време за придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

7. Извънкласни и извънучилищни форми на работа (пътувания с образователна, възпитателна, културно-развлекателна и опознавателна цел под формата на лагери, екскурзионно летуване, походи, училища сред природата;

дейности в извънучилищна обучаваща среда чрез посещение на различни културни

и/или научни институции, музеи и исторически и природни обекти; поощряване участието в детски и младежки конкурси; изложби на ученически продукти и други).

8. Дейности на психолога/педагогическия съветник (лектории и дискусии за груповите процеси, социалните норми, културните аспекти, интеракциите между децата/учениците за целите на изграждане на позитивен психологически климат, превенция и интервенция чрез работа в малки групи и на ниво паралелка/клас; дейности за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие; кариерно и образователно консултиране; консултиране на ученици, педагогически специалисти, родители и непедagogически специалисти; посредничество при конфликти в институционална среда; междуинституционални срещи и сътрудничество и други).

9. Ученическо самоуправление на ниво паралелка, клас и училище (запознаване със състава, функциите и дейностите на ученическите съвети на различните нива; съдействие за включване на учениците в ученическите съвети; подкрепа за разработване и реализиране на план на дейностите; съдействие при работата на ученическите съвети на ниво паралелка/клас/училище; организирането и реализирането на ученически събития и инициативи и др.)

10. Дейности по обща подкрепа за личностно развитие:

10.1. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти (обмен на информация и на добри педагогически практики; регулярни срещи за преглед и обсъждане на информация за обучението и развитието на учениците; определяне на конкретни дейности от общата подкрепа, насочени към превенция на насилието, преодоляване на проблемното поведение и превенция на обучителните затруднения)

10.2. Допълнително обучение по учебни предмети;

10.3. Допълнително консултиране по учебни предмети (достъпно за всички ученици; провежда се извън редовните учебни часове от учителите по предмети ежеседмично в рамките на учебната година по утвърден от директора на училището график)

10.4. Кариерно ориентиране на учениците (индивидуално и групово информиране и консултиране, индивидуална и групово работа и работа по програми за кариерно ориентиране с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда)

10.5. Прилагане на програма за занимания по интереси за съответната учебна година с включени дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения и изяви на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование, образованието за устойчиво развитие, както и за придобиване на умения за лидерство; дейности, свързани с образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически участия и изяви по проекти, програми и други на общинско, областно, национално и международно равнище

10.6. Библиотечно-информационно обслужване (осигуряване на достъп до наличния библиотечен фонд, както и обособяване на кътове за четене в рамките на училищната среда; достъп до глобалната мрежа чрез безжичен интернет и др.)

10.7. Грижа за здравето (достъп на учениците до медицинско обслужване; реализиране на програми, свързани със здравното образование, здравословното хранене, първа долекарска помощ и други, вкл. с участието на родители и гост-лектори - експерти в съответната област)

10.8. Поощряване с морални и материални награди (връчване на награда „Антимовец“, грамоти, сертификати, плакети, предметни награди, парични награди и др. в зависимост от възможностите на училището и постиженията на учениците, и при условия и ред, определени с Правилника за устройството и дейността на училището)

- 10.9. Дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение (включване на отделни ученици в дейности за въздействие върху вътрешната мотивация, както и оказване на психологическа подкрепа)
- 10.10. Дейности за превенция на обучителните затруднения (определяне на дейности от общата подкрепа за личностно развитие за целите на превенцията на обучителните затруднения; определяне на ученици, на които е необходимо да се извърши оценка на индивидуалните им потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие)
- 11. Работа по проекти** (разработване на проектни предложения; реализиране на одобрени проектни предложения; въвличане и ангажиране на ученици и заинтересовани страни в реализирането на проектните дейности; публичност на събитията и други)
- 12. Организиране на и включване в доброволчески дейности, кампании и събития** (Кампании за озеленяване на площите на открито и на закрито; Кампания „Капачки за бъдеще“, Акция „Жълти стотинки“ и други)
- 13. Организиране и включване в кампании и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници.**
- 14. Организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и др.** (Седмица на бащата, Инициатива „Аз и тати с обич за мама“, Кампания „Предай лист – спаси дърво“ и други)
- 15. Поддържане на училищни медии с активното участие на учениците** (интернет страница, фейсбук страница)
- 16. Взаимодействие и сътрудничество между училището, семейната среда, държавни и местни институции, неправителствени организации за осигуряване на позитивна образователна среда, споделяне на ресурси, работа по проекти и в мрежи** (срещи-разговори с гост-лектори, провеждане на съвместни събития и други)
- 17. Насърчаване на неформалното учене** на територията на училището за научаване чрез правене извън часовете за формално образование и неформално обучение.
- 18. Проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения по училищния живот** (анкетни проучвания).
- 19. Изграждане и поддържане на демократична училищна организационна култура, насърчаваща спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности чрез училищни ритуали и символи** (ползване на училищно униформено облекло, лого, знаме, химн).
- 20. Възпитаване в трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание** (изслушване на националния химн в тържествени за държавата и училището моменти; поставяне на националния флаг).
- 21. Осъществяване на интеркултурно образование и подкрепа за мултикултурна среда** (участие в събития и инициативи, свързани с толерантността, културното многообразие и други)

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

Акцентите на образованието през 21 век и процесите на глобализация изместват същността на образованието: от образование за цял живот в образование през целия живот. Образователният подход акцентира все повече върху развиването на ключови компетентности. Това означава образованието да се осмисли като глобален феномен: формиране на система за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование с непрекъснато действие.

С изпълнението на програмата се очаква положителен ефект в няколко направления:

- Придобити компетентности, посочени в рамковите изисквания по чл. 14, ал. 2 от Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование
- Придобити компетентности за активно взаимодействие със социалната среда;
- Придобити компетентности за разбиране на и включване в демократични процеси;
- Повишена култура на поведение и взаимоотношения;
- Придобити умения за живот: способности за адаптивно и позитивно поведение, което дава възможност на учениците да се справят ефективно с изискванията и предизвикателствата на всекидневния живот; способности да вземат информирани решения, да решават проблеми, да мислят критично и креативно, да общуват ефективно, да се справят и да управляват живота си по здравословен и продуктивен начин.

Примерни теми за занимания и дейности в остатъка от часове, предвидени за часа на класа, свързани с гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, за развитие на класа като общност, за ученическото самоуправление и др.

№	Примерна тема	Свързана с:	Подходяща за:
	Значими празници/събития на паралелката (изработване на календар)	Развитието на класа като общност	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Историята на живота ми (тренинг за запознаване и опознаване)	Развитието на класа като общност	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Тренинги за изграждане на паралелката като общност (Празнуване на постижения, Приятелски петък, Бинго, Изразяване на емоции и др.)	Развитието на класа като общност	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Ученическият съвет - форма на ученическо самоуправление на ниво паралелка в училище (състав, функции и дейности)	Ученическото самоуправление	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Ученическият съвет на класа - форма на ученическо самоуправление на ниво клас в училище (състав, функции и дейности)	Ученическото самоуправление	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Ученическият съвет на училището - форма на ученическо самоуправление на ниво училище (състав, функции и дейности)	Ученическото самоуправление	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Права на човека и мултикултурализъм	Гражданското и интеркултурното образование	7 клас
	Ако бях гражданин от друга „побратимена” страна	Гражданското и интеркултурното образование	7 клас
	Достойнство и свобода	Гражданското и интеркултурното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Равенство и солидарност	Гражданското и интеркултурното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап

			на основното образование
3	Моите ценности - нашите ценности - техните ценности	Гражданското и интеркултурното образование	Всички класове от прогимназиалния етап на основното образование
	Различен не означава по-лош (проблемът със стереотипите и дискриминацията в социалната дейност)	Гражданското и интеркултурното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Фолклорна палитра на семейните празници	Гражданското и интеркултурното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Кой кой е? – събиране на информация за дейностите на местно ниво на местното управление	Гражданското и интеркултурното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Действителността, в която живеем - няколко думи за демокрацията	Гражданското и интеркултурното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Моят дневник на храни и напитки	Здравното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Моят дневник на физическите активности	Здравното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Превенция на употребата на предмети и вещества, забранени за деца	Здравното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Хигиена и хигиенни навици	Здравното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Аз, гражданин, отговорен за околната среда, днес и в бъдеще	Екологичното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование

	Основни проблеми на околната среда (потребление и отпадъци)	Екологичното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Основни проблеми на околната среда (потребление на природни ресурси и ефектът му върху природата)	Екологичното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование
	Начини за опазване на природата (по света и у нас)	Екологичното образование	Всички класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование

ЗА УЧЕНИЦИ ОТ НАЧАЛЕН ЕТАП

/относно часовете, които не се водят от учители - специалисти, по време на заместване на отсъстващ учител/

Ядро	Резултати	Теми и цели	Понятия	Дейности	Забележка
I. Аз и моят свят	Придобиване на знания и изграждане на умения за собствената личност, като начини на общуване, добродетели, ценности, потребности, интереси и позитивни взаимоотношения.	<p><u>Тема №1</u> „Кой и какъв съм Аз? Моята лична история“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да опознаят себе си като говорят за чувствата и емоциите си. 2. Да изградят умения за самопознание, за силните и слабите си страни и разказват за себе си. Да разширят представата за себе си. 3. Осъзнава и описва промените в собствената си личност, свързани с физическото развитие и личните интереси. 3. Да приемат и разбират себе си и останалите ученици като изградят позитивни взаимоотношения с тях. 4. Да отстояват своите права по мирен и без агресия начин. 	Представяне Самопознание Общност Отговорност Самостоятелно ст	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Групова работа: Рисуват името си с различни цветове, според това какво усещат и какво си представя и след това представят на класа с историята си; ✚ Представят се чрез имената си и разказват историята на своето име. ✚ Споделят за нещата, с които се гордеят и които искат да променят в положителна светлина. ✚ Какъв съм бил? - Разказват моменти от детството си, които са оставили траен спомен в съзнанието им; ✚ Какъв съм сега? – ставам голям; ✚ Какъв ще стана? – рисуват себе си като големи, коментират професионалните си желания; среща с хора от различни професии; ✚ Ролеви игри: „Календар”, И аз също” 	

	<p>Осмисляне ценността на различията, уважение и приемане на различията у хората, формиране на нагласата, че приемането води до включване в средата; стойността на приликите и създаване на чувство за общност;</p>	<p><u>Тема № 2</u> „Ние си приличаме, ние сме различни“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Разбират и посочват общото и различното между връстниците; 2. Откриват неповторимото в различието и го приемат; 3. Осмислят различието като богатство, като част от многообразието на света; 4. Момичета и момчета. Изграждат нагласи за уважение към другият пол.</p>	<p>Индивидуалност Група, общност</p>	<ul style="list-style-type: none"> По какво се различаваме? - беседа и ролеви игри „Оркестър“, „Кафяв цвят“; По какво си приличаме? – ролева игра „Стоножка“ Групова работа върху приликите между децата от различни етноси и раси; 	
	<p>Придобиване на знания за отношенията с другите, за приятелството, за асертивното поведение, начини за разрешаване на проблемни и конфликтни ситуации. Формиране на чувствителност към потребностите на другите в групата/класа. Научава се да общува вербално и невербално.</p>	<p><u>Тема № 3</u> „Заедно“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Разбират значението на отношенията с връстниците. 2. Развиват чувство за принадлежност към общността на връстниците; 3. Разбират нуждата от правила и ограничения в съвместната дейност;</p>	<p>Взаимоотношения в група, принадлежност, правила в група</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ролеви игри, представящи резултат от индивидуална работа и съвместно дейност; Беседа, относно резултатите и чувствата от различните дейности; Изработване на Правила за позитивна дисциплина в класа и беседа върху тях; 	

<p>II. Моето семейство, род.</p>	<p>Придобиване на знания за семейството, разпределението на ролите и отговорностите, социалната роля на родителите, семеен бюджет, основни норми регулиращи отношенията в семейството. Придобиване на умения за описване и обясняване на уникални черти на своето семейство, разлики между жилище и дом. Семейни взаимоотношения и ценности. Осъзнава ролята и отговорността на всеки член на семейството- неговите права и задължения.</p>	<p><u>Тема № 4</u> „Защо хората живеят в семейства?“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Осъзнаване, разбиране, че семейството е място за подкрепа, споделяне и защита. 2. Обясняват основни причини за възникване на семейството, функции. 3. Възприемат многообразието на видовете семейства.</p>	<p>Семейство, брак, роля, зрялост, непълно семейство</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Защо хората живеят в семейства? ✚ игра „ Дилеми” ✚ визуализиране и откриване на важни характеристики на семейството от различни картини; ✚ попълване на схема, открояваща причините за създаване на семейство; ✚ беседа върху видовете семейства и общото между тях, въпреки различията; ✚ деца без семейство 	
---	---	---	--	--	--

	<p>Допълване и разширяване на знанията за семейството и неговата функция и роля в обществото.</p>	<p><u>Тема № 5</u> „Моите родители” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Детето добива пълна представа за семейството и какво е мястото му в обществото. 2. Запознава се с основните символи и ритуали на най-популярните български празници в семейството, които играят роля за сплотяването му. 3. Развива позитивно отношение към празниците в семейството като средство за съхраняване на духовната връзка между поколенията.</p>	<p>брак, семейство, родители, роля на всеки член на семейството</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Изследователска задача „Моите родители” ✚ лексикон за родители ✚ семейни реликви 	
	<p>Придобиване на знания за дома и характерните качества, които той носи. Могат да правят разлика между дом и жилище/къща/ Разбират отговорностите на всички членове на семейството, за да съществува домът.</p>	<p><u>Тема № 6</u> „Моят дом, моята крепост – дом, уют, сигурност” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Разбират, че дома е мястото, където трябва да се чувстват сигурни, спокойни и защитени; 2. Разбират основните дейности в дома и семейството. 3. Изброяват прости правила на поведение у дома. Научават се да спазват своите отговорности и задължения вкъщи; 4. Осъзнават разликата между дом и жилище;</p>	<p>дом жилище уют хармония компромис отговорност сигурност задължения</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Разглеждат се различните видове домове ✚ Акцентиране върху ролята на семейството и отговорностите на всеки членове на семейството и дома. ✚ Отговарят на въпроса защо хората живеят в семейства? 	

	<p>Разширяване на знанията за рода, проучване на родовата памет, родът-пазител на обичаите и традициите. Осъзнаване на рода за изграждане на идентичност, развитие на чувство за принадлежност.</p>	<p><u>Тема № 7</u> „Род. Моят род. Родови характеристики“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Разбират същността на понятието „род“. 2. Разбират ролята на рода за развитието на местната общност и на българската държава. 3. Имат познания за собствения род и чувство за принадлежност към него. 4. Знаят какво е родословно дърво. 5. Обогатяват представата за обществото, запознавайки се с родовите характеристики, символи на рода като носител на родовия дух и ценности.</p>	<p>Род, родово начало, родословно дърво символ, традиции</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Беседа върху „Житената питка“ ✚ Разходка в историята ✚ Ние правим „Родословно дърво“ – демонстрация на схема и насоки за самостоятелна работа; ✚ Родово интервю, представяне на резултатите ✚ Фамилни имена – ролева игра; ✚ Примери за родови символи в миналото и съвременето; ✚ Изложба „Герб на моя род“ ✚ Беседа на тема „Традициите и младият човек“ 	
<p>III. Нашето училище</p>	<p>Запознава се с училището като институция. Познава формите на училищен живот и определя своето място. Изгражда умения за ориентиране в училищна и социална среда . Формира позитивни взаимоотношения с участниците в ученическия живот- ученици, учители, ръководство, служители.</p>	<p><u>Тема № 8</u> „Аз и училището“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Осъзнават ценността на училището като институция. Разбират, че училището е институция, която играе ролята на втори дом. 2. Изграждат положително отношение към членовете на училищната общност и уважение към образованието като цяло.</p>	<p>Училище Ученик Институция Втори дом Училищна общност</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ описват своето училище-как го чувстват - какво ги вълнува ✚ споделят емоции и преживявания ✚ колективна рисунка- работа в малки групи ✚ Какво знам за моето училище? ✚ Какво харесвам в моето училище? ✚ Лесно ли се управлява училище? ✚ Групова работа – „Харесва ми“ „Не ми харесва, защото“ 	

<p>Различава видовете собственост-лична, на класа, на училището и как чрез поведението си да опазват училищната собственост.</p>	<p><u>Тема № 9</u> „Училищна собственост“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Осъзнават разликата между видовете собственост – лична, на класа, училищна. 2. Могат да се грижат и опазват училищната собственост.</p>	<p>Собственост Видове собственост Грижа Опазване отговорност</p>	<ul style="list-style-type: none"> Мозъчна атака – изброй собственост, която е лична/на класа/училищна и т.н. се редуват; Решаване на казуси за изясняване видовете собственост – работа по групи и др. игри Изработване на правила за опазване на собствеността; 	
<p>Формиране на чувството за уют на класната стая; Класна стая като дом; Изработват и спазват правила за поведение в класната стая.</p>	<p><u>Тема № 10</u> „ Нашият клас и класна стая” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Осъзнават, че трябва да се грижат за уюта на класната стая. 2. Участват в подредбата, украсата и опазването на материалната база. 3. Спазват правилата в класната стая 4. Придобиват начални знания за формалната и неформална структура.</p>	<p>Клас Класна стая Правила</p>	<ul style="list-style-type: none"> Обсъждане по метода „Мозъчна атака” Мисия „С грижа към класната стая” Изготвяне на постер на тема: „ Правила на поведение и общуване в класната стая”. 	

<p>Запознат е с правата и задълженията на ученика. Спазва училищния правилник Знае и спазва правилата в училище.</p>	<p><u>Тема № 11</u> „Училищен правилник“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Запознаване с правилника на ОУ „Христо Ботев“, Раковски 2. Запознати са със своите права и задължения. 3. Знаят правилата в училище и ги спазват.</p>	<p>Правилник Права Задължения Санкции Награди наказания</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Запознаване с училищен правилник и дискусия върху отделни казуси ✚ Изготвяне на Правила/Програма за позитивна дисциплина в ОУ „Христо Ботев“ ✚ Наказания на ученика, който нарушава правилата. ✚ Работа по групи – Какво е разрешено да правя в училище?, Какво не е разрешено...? ✚ Дискусия върху конкретни примери за нарушаване на правилата в училище. 	
<p>Изясняване на понятието справедливост и развитие на умения за взимане на решения в трудни ситуации.</p>	<p><u>Тема № 12</u> „Проблемни училищни ситуации“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Да изследват какво е справедливост 2. Придобиват умения за справяне с проблемни ситуации.</p>	<p>Справедливост Проблемна ситуация</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Групова работа за изясняване на понятието справедливост ✚ Групова работа с готови проблемни ситуации и начините за разрешаването им. 	

<p>IV. Взаимоотношения. Аз общувам с другите</p>	<p>Изгражда чувство на увереност и умение за общуване. Познава достойнството на равните, неотменими права на другите.</p>	<p><u>Тема № 13</u> „Взаимоотношения“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Децата научават правилата за общуване със съученици, учители, ръководство, служители, родители. 2. Придобиват навици за добро поведение. 3. Осъзнават, че добрите думи са основа на добрите взаимоотношения.</p>	<p>Общуване Толерантност Търпение</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Употреба на думите „Моля”, „Благодаря”, „Извинете”, „Може ли?” ✚ Как да поздравяваме? ✚ Как да се отнасяме към връстниците си? ✚ Как да се отнасяме към възрастните? 	
	<p>Придобиване на умения за различаване на неприемливото поведение и начини за реакция при агресивно поведение.</p>	<p><u>Тема № 14</u> „Санкции при нарушаване на правилата“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Научават се как да реагират, когато техен съученик наруши правилата на поведение. 2. Заучават се да не прикриват и толерират агресивното поведение. 3. Осъзнават, че всяко неправилно деяние се наказва.</p>	<p>Спазване на правилата Наказания</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Как да реагираме ако ученик наруши правилата и извърши нещо нередно? ✚ Функциите на УК ПППУ /училищна комисия за превенция на противообществените прояви/ ✚ Функциите на Училищна комисия по противодействие на училищния тормоз. 	
	<p>Научат се, че трябва да бъдат по-предпазливи. Колко трябва да се доверяват на непознати?</p>	<p><u>Тема № 15</u> „Детето и непознатите“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Знаят как да се защитят и предпазят от недоброжелателно отношение и въпреки това да запазят добрия тон.</p>	<p>Предпазване, недоброжелател, доверие, непознат</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Защо не трябва да се доверяваме на непознати? ✚ Как да реагираме в различни ситуации? ✚ Дискусия ✚ Ролева игра по двойки „Непознат-дете“ ✚ Роля на телефон 112 	

V. Аз съм гражданин на България	Знае и разпознава трите символа на българската държава- герб, знаме, химн. Знае функциите на парламент, министерски съвет, президент, конституция, избори.	<p><u>Тема № 16</u> „Моята държава-България” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i></p> <p>1. Научават факти за България в Европейския съюз. 2. Запознават се с националните символи герб, знаме, химн и изграждат национална идентичност.</p>	Национална идентичност Европейски съюз Герб Знаме Химн Държава Граници символи	<ul style="list-style-type: none"> Граници на България Какво е Европейски съюз? Какви са цветовете на Българското и Европейското знаме ? Каква е символиката на всеки цвят? Какъв е гербът? Подредане на пзел на герба. Какво е химн? 	
		<p><u>Тема № 17</u> „Парламент и избори” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i></p> <p>1. Провокиране на децата да представят идеи за управлението. 2. Формиране на отговорно поведение.</p>	Парламент Избори Министерски съвет Гражданска позиция	<ul style="list-style-type: none"> Игра „Избиратели и парламентаристи” Министерски съвет Игра” Изчезналият град –държава” 	
VI. Моето здраве	Назовава основни части на човешкото тяло и промени, които настъпват. Положително отношение към двигателна активност, сила и издръжливост.	<p><u>Тема № 18</u> „Моето тяло. Здрав дух, здраво тяло“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i></p> <p>1.Моето тяло и промените в него. 2.Спорт и здраве.</p>	Спорт, Активност, издръжливост	<ul style="list-style-type: none"> Беседа за на тема моето тяло и промените в него. Беседа на тема: Какво е здраве и как да го поддържаме и увеличим, чрез активност? Проект на табло и/или папка „Здраво дете“; 	

	<p>Придобиване на представа за опасните вещества и вредите от тях, за пасивното пушене и влиянието му;</p>	<p><u>Тема № 19</u> Превенция употребата на психоактивни вещества <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Вещества, забранени за деца. 2. Описват различни видове психоактивни вещества – алкохол, цигари, лекарства, наркотици и тяхното влияние върху здравето. 3. Влияние на пасивното пушене върху здравето.</p>	<p>Психоактивни вещества, наркотици, Пасивно пушене</p>	<ul style="list-style-type: none"> Презентация за опасните вещества; Дискусия по темата; 	
	<p>Назовава поведения, които са опасни, може да търси помощ и/или окаже помощ при спешна нужда.</p>	<p><u>Тема № 20</u> „Безопасност и първа помощ“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Назовава предмети, дейности и поведения, които са опасни. 2. Умее да търси и намира помощ. 3. Умения за оказване на първа помощ при одраскване, изгаряне, ужилване, навяхване и др.</p>	<p>Първа помощ Безопасност, Съзнание, Дихателни пътища, Дишане, Кръвообращение, инцидент, бедствие, евакуация;</p>	<ul style="list-style-type: none"> Разработване на основни правила за безопасност; Първа помощ и аптечка – Запознаване с човешкото тяло. Как може да пострада човек? От какво ще има нужда, за да оцелее? Какво е първа помощ? Кой може да оказва първа помощ? Как се оказва първа помощ? –аптечка за първа помощ. Евакуация при бедствия и инциденти. Какви видове бедствия и инциденти съществуват? Как може да пострада човек при бедствие или инцидент? Какво е евакуация? 	
<p>VII. Човешкото тяло и анатомични особености.</p>	<p>Описва човешкото тяло и анатомичните особености на половите системи на мъжа и жената.</p>	<p><u>Тема №21</u> „Човешкото тяло“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Анатомични особености</p>	<p>Анатомия Пол</p>	<ul style="list-style-type: none"> Беседа върху анатомичните особености; 	

<p>VIII. Лична хигиена и здраве</p>	<p>Разширяване на знанията за личната хигиена и нейната роля и необходимост от поддържане, както и за връзката хигиена – здраве. Придобиват знания за болести, предавани по въздушно-капков път и начини за предпазване.</p>	<p><u>Тема № 22</u> „Предпазване от заразни заболявания чрез хигиена” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Придобиват знания за болести, предавани по въздушно-капков път и чрез физически допир и начин за предпазване. 2. Придобиват умения да се предпазват от заболявания, които се пренасят чрез неправилна хигиена. 3. Осъзнават ролята на личната хигиена.</p>	<p>Хигиена Заболявания Въздушно-капков път</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Дневен режим ✚ Лична хигиена ✚ Четене на „Мърлявото момиче“, А. Барто и беседа върху него; ✚ Ролева игра „ Бактерията и Гостоприемника” ✚ Мултимедийна презентация на приказка – „Кралица Чистота и Цар Боклук” - Беседа върху причините за събитията в приказката. ✚ Предлагат начини за предпазване от заболявания 	
<p>IX. Пълноценно хранене</p>	<p>Разширяване на знанията за здравословно хранене и отражението на неправилният начин на хранене върху здравето на децата. Научават факти за нездравословните храни и отражението им върху организма. Получават информация за полезните храни и напитки. Формиране на нагласа за изграждане на навици за здравословно хранене.</p>	<p><u>Тема № 23</u> „Здравословни храни и напитки” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Придобиват знания за правилно хранене и отражението им върху здравето. 2. Разпознават вредните от полезните храни. 3. Придобиват умения за здравословен начин на живот. 4. Знаят, че наднорменото тегло е предпоставка за възникване на някои заболявания. 5. Затвърдяват и разширяват знанията си за витамините в детска възраст.</p>	<p>Хранене</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Разглеждат нагледни материали-хранителна пирамида. ✚ Разказват за своя режим на хранене; ✚ Ролята на плодовете и зеленчуците? ✚ Какво представляват витамините и микроелементите и как можем да си ги набавим само с храната? ✚ Нездравословни храни и напитки. ✚ Наднормено тегло. ✚ Игра „Магазин за полезни храни“ ✚ Мозъчна атака „Кое е добро за нашето здраве?“, „А кое е вредно?“ 	

<p>Х. Големият свят</p>	<p>Придобиват знания за глобалното общество и неговите ресурси, за културното и етническо многообразие, за правата на детето, за войната и мира; За глобални проблеми, които засягат децата – глад, бедност, насилие, експлоатация;</p>	<p><u>Тема № 24</u> „България в света” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Придобиват представа за мястото на България в съвременния свят 2. Разбират добросъседството като модел на отношения между държавите</p>	<p>Европейски съюз Балкански държави</p>	<ul style="list-style-type: none"> визуализация на информация за Европейския съюз „Нашата Европа”- игра в рисунки 	
	<p>Да имат представа за многообразието от етноси и култури в света. Развиване на нагласа за толерантност към различията.</p>	<p><u>Тема № 25</u> „Различията” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Придобиват представа за културно и етническо многообразие в света. 2.Развиват нагласи за толерантно отношение и поведение и приемане на различието.</p>	<p>Етнос, култура, общо- различно толерантност</p>	<ul style="list-style-type: none"> „Аз съм ...”- ролева игра „Красотата, това са различията” - работа в малки групи 	
	<p>Приема мира като нормално състояние между държавите. Развиване на хуманно отношение.</p>	<p><u>Тема № 26</u> „Войната и мирът” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Изграждат разбиране за мира като нормално състояние на между държавните отношения в съвременния свят. 2. Развиват хуманно отношение и съпричастност към жертвите на</p>	<p>Война, Мир, военни конфликти, хуманност</p>	<ul style="list-style-type: none"> работа в малки групи ролева игра „Пленници” Беседа върху последиците от войната; 	

<p>XI. Екологично отношение</p>	<p>Описва значението на водата, почвата и въздуха за живота на хората , животните и растенията и аргументира опазването на чистотата им.</p>	<p>войната <u>Тема № 27</u> „Чист въздух, почва и вода“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Изброява начини за пестене на вода в семейството и общността и ги прилага; 2. Разбира и обяснява взаимната обвързаност на елементите въздух, вода, почва, растения;</p>	<p>Въздух, почва, вода</p>	<ul style="list-style-type: none"> Разработване на проект за зелена класна стая на открито; Беседа върху поведението Групова работа или метод Мозъчна атака – Как мога да допринеса за това....? 	
	<p>Има представа за естествените и изкуствените източници на енергия, описва климатичните промени. Оценява значението на пестенето на енергия за опазване на природните ресурси;</p>	<p><u>Тема № 28</u> „Енергия и климат“ 1. Глобалното затопляне 2. Озонов слой и начини за предотвратяване на разрушаването му; 3. Описва действието на ултравиолетовите лъчи върху човешкото тяло и начин на предпазване.</p>	<p>Глобално затопляне Озонов слой Ултравиолетов и лъчи</p>	<ul style="list-style-type: none"> Формулира правила за поведение в семейството, класа, училището; 	
	<p>Затвърдява знанията си за многообразието от растителни и животински видове и за основните жизнени фактори за човека, животните и растенията.</p>	<p><u>Тема № 29</u> „Опазване на биологично разнообразие“ 1. Начини за опазване на природата – резервати, разумно ползване на ресурсите, поддържане на чистотата около нас; 2. Изразява своите чувства от срещата си с природата, като използва художествени средства;</p>	<p>Резерват, ресурси</p>	<ul style="list-style-type: none"> Групова работа за изброяване на 	
	<p>Придобива знания, учения и отношения за опазване на чистотата в околната среда и разбира нейното значение;</p>	<p><u>Тема № 30</u> „Чиста околна среда“ 1. Отпадъците и начина на живот на хората. Разделно събиране на отпадъци; 2. Връзка между замърсяването на</p>	<p>Отпадъци, разделно събиране, Замърсяване, околна среда,</p>	<ul style="list-style-type: none"> Изготвяне на правила за отговорна поведение, свързано с отпадъците, в класа, училището, къщи, в планината и на морето; 	

		околната среда и здравето на човека. 3. Опасните химични вещества и смеси и начини за безопасна употреба;	химични вещества	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Организиране на екоден в училище и др; 	
XII. Културна идентичност и осъзнатост	Усвоява знания за празници и обичаи, традиционни за различните етноси и културни общности у нас; Формиране на емпатични нагласи за разбиране на чуждото поведение, на другите етноси и култури; Осъзнава ценността на взаимното обогатяване на културите, произтичащо от позитивни интеркултурни взаимодействия;	<u>Тема № 31</u> „Култура и етнос около мен“ 1. Каква е разликата между етнос и култура? 2. Измерения на културата – родова история, бит, обичаи, традиции, фолклор, ценности и др. 3. Разпознава културно-специфични характеристики на етнически общности у нас. 4. Културни различия, толерантност и конструктивни взаимодействия. 5. Отнася се толерантно към прояви на културни различия. Уважава и цени национални символи и ритуали. 6. Развива умения за взаимодействие с представители на други култури във формална среда;	Етнос, култура	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Аз разказвам за моя етнос в клас..... Определят се ученици, които да съберат информация, материали и снимки, характеризиращи различните етноси; ✚ Показване на характерни обичаи, облекла, думи и др; 	<i>Етническата принадлежност на даден човек е свързана повече с расовите му произход, докато културата на конкретен народ е споделен набор от вярвания, морал, ценности, които отразяват начина на живот.</i>
	Познава основните права на човека и права на детето, както и основни организации и институции в тяхна подкрепа. Свърза правата с отговорност и толерантност при отстояването на правата си – сътрудничество и себепомощност.	<u>Тема № 32</u> „Правата на човека“ 1. Запознаване с международни и национални нормативни документи, отнасящи се до човешките права. 2. Развиване на чувствителност към прояви на дискриминация, агресия и насилие.	Права на човека, Права на детето, Дискриминация, толерантност;	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Примери за отношение и поведение на възрастни и деца, което нарушава правата; ✚ Всяко дете прави самооценка и/или оценка на поведението си и на другарчето си в класа, като при нарушени права обяснява последиците от него; 	

ЗА УЧЕНИЦИ ОТ ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП

/относно часовете, които не се водят от учители - специалисти, по време на заместване на отсъстващ учител/

Ядро	Резултати	Теми и цели	Понятия	Дейности	Забележка
ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ					
I. Междупersonни взаимоотношения	Обяснява влиянието на различните фактори – приятели, групи, съученици върху личният избор на поведение. Придобива умения за отстояване при натиск, споделяне, сътрудничество, разбиране;	<u>Тема № 1</u> „Личният избор на поведение“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Влияние на групата, приятелите и съучениците върху личният избор на поведение. 2. Емоционална компетентност. Умение да различаваш и орисваш свои и чужди чувства и примери за това как чувствата влияят върху поведението. 3. Доверие – подобряване на взаимоотношенията между учениците, представа за уважение и доверие, емпатия	Емоционална компетентност Доверие, емпатия	Групова работа, с цел придобиване на умения за: ✚ Отстояване при групов натиск; ✚ Споделяне ✚ Даване на обратна връзка ✚ Влизане и поддържане на приятелски взаимоотношения ✚ Сътрудничество ✚ Разбиране на чувствата и преживяванията на другите и подкрепа; ✚ Драматизация поведението на отрицателен герой;	
	Осъзнават, че изпълняването на задълженията в семейството е ключ към доброто функциониране и разбирателството между членовете.	<u>Тема № 2</u> „Роля на семейството за формиране на младия човек“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Учениците разширяват знанията си за основните функции на всеки член в семейната общност и как семейството влияе върху възпитанието на младия човек. 2. Разбират и оценяват колко важна е ролята на пълното и сплотено семейство.	Семейство, брак, зрялост, Роли, Отговорности, Институции	✚ Работа с въпросник: Що е семейство? ✚ Игра „Дилеми“ между момчетата и момчетата в класа ✚ Обсъждане на казуси за живота на деца, настанени в институция. ✚ Интервю с възрастен по темата;	
	Осъзнават значението на отношенията в семейството за развитието на всеки човек. Придобиват представа	<u>Тема № 3</u> „ Доверие между членовете в семейството” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Разбират, че семейството е място за подкрепа, споделяне и защита. 2. Осъзнават значението на	Взаимоотношения Доверие, подкрепа, уважение, хармония, компромис, отговорност, задължения	✚ Как да изградим доверие между членовете на семейството? ✚ Беседа на тема: „Изслушване, комуникация, взаимопомощ, солидарност-пътят към здравото семейство”	

	институциите, които регулират семейните отношения	отношенията в семейството за развитието на всеки човек. 3. Обсъждат модел на добри взаимоотношения 4. Основни институции и нормативна база регулираща семейните отношения.	Община, Данъчна служба, Нотариус, Училище, Съд ния;	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Примери за отношения към институциите; 	
II. Моето право	Учениците осъзнават своите права. Запознати са с основните нормативни документи, които защитават правата на детето. Познават достойнството и равните права на всички хора. Знаят как да получат помощ, когато правата им са нарушени.	<u>Тема № 4</u> „Права на децата”- I част“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Учениците получават информация за Конвенция на ООН за правата на детето-КПД и Закон за закрила на детето. „Права на децата-II част” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Създават познания за правата на детето и умения за тяхното разпознаване. 2. Развият умения за критическо разглеждане на информацията и свързването ѝ с всекидневния живот.	Права на детето Закопи за закрила	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Запознаване с Конвенция на ООН за правата на детето. ✚ Запознаване със Закон за закрила на детето. ✚ Меморандум на едно дете. ✚ Дискусия „Аз познавам правата си” ✚ Рисуват своите права ✚ Игра „Кръг на доверието” ✚ Национална телефонна линия за сигнали на ДАЗД 116111 	
III. Моята отговорност	Знаят и спазват правилата в училище. Запознати са с правата и задълженията на ученика. Познават формите на училищен живот и определя своето място. Изграждат умения за ориентиране в училищна и социална среда . Формират позитивни взаимоотношения с участниците в ученическия живот.	<u>Тема № 5</u> „Училищен правилник” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Запознават се с правилника на ОУ „Христо Ботев”, Раковски 2. Знаят своите права и задължения . 3. Знаят правилата в училище и ги спазват.	Права Задължения Награди Наказания	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Запознаване с училищен правилник ✚ Дискусия върху отделни казуси ✚ Изготвяне на ✚ Кодекс на ученика в ОУ „ Христо Ботев” ✚ Понасяне на отговорност от ученика, който нарушава правилата. ✚ Работа по групи 	

<p>IV. Училището</p>	<p>Добиват знания за училището като институция. Роля на училището за изграждане на личността. Осъзнават собствената роля в живота на училищната общност и формират чувство на принадлежност към училището. Позитивни взаимоотношения между всички участници в училищния живот. Добиват умения за работа в екип, партньорство, приятелство. Участват в живота на училището.</p>	<p><u>Тема № 6</u> „Училището като институция” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> Очаквани знания и умения: 1. Познават формите на училищния живот. 2. Разбират значението на училището като институция и общност. 3. Роля на училищното настоятелство и ученическият съвет.</p>	<p>Институция, ученически съвет</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Кой участва в ученическият съвет и каква роля изпълнява? ✚ Училищно настоятелство ✚ Ролева игра „Лесно ли се управлява училище?” ✚ Предприемане на действия по избор на ученически съвет; 	
		<p><u>Тема № 7</u> „Взаимоотношения между членовете на училищната общност” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> Очаквани знания и умения: 1. Усвояват основни правила за общуване с другите- връстници, учители, служители, родители. 2. Усвояват навици за добро поведение в клас, които улесняват работата на класа и тяхното учене. 3. Научават се да се справят с проблемни ситуации и конфликти по безопасен за тях начин. 4. Осъзнават колко важно значение имат добрите взаимоотношения.</p>	<p>Правила Ученически съвет Училищно настоятелство Взаимоотношения</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Дискусия на тема: „Какво ще стане в България ако няма училища?” ✚ Ситуативна игра „Какво ще направя в различни ситуации?” ✚ Реакция в неприятна ситуация ✚ Как да общуваме? Уважение към всеки член на училищната общност. ✚ Дискусия- „Как се отнасяме към съучениците си?” 	
<p>V. Социална среда</p>	<p>Познава различни демократични форми на училищния живот и определя мястото си в тях.</p>	<p><u>Тема № 8</u> „Форми на ученическо самоуправление“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Проблеми на училищната общност. 2. Развитие на училището като демократична общност 3. Форми на ученическо самоуправление – ученически съвет, парламент и комисии;</p>	<p>Самоуправление, Общност, Съвет, Парламент, Комисия;</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Набелязване на проблеми в училище и избор на представители, които да играят роля на посредници между ученици, учители, ръководство; ✚ Разработване на проекти за развитие на училището, като демократична общност; 	

VI. Етикет в обществото	Добиват умения за общуване. Запознати са с етикет и протокол в обществото. Приучават се да се ориентират и по езика на тялото.	<u>Тема № 9</u> „Етикет и протокол в обществото” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Познават добрия етикет и обноски, които всеки трябва да използва на обществени места. 2. Осъзнават колко важен е етикетът в обществото.	Етикет, обноски, етикет, протокол, Език на тялото	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Дискусия по следните теми: ✚ Как да поздравяваме? ✚ Как да се запознаваме и представяме? ✚ Как да проведем разговор? ✚ Как да се храним на масата? Подредяне на маса с прибори и ситуация; ✚ Какво показва езикът на тялото? – беседа 	
VII. Приятелството	Разбират, че взаимоотношенията стоят в основата на пълноценния живот и са от ключово значение в борбата срещу самотата и изолацията.	<u>Тема № 10</u> „Да ценим другите” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Правят разлика между различните видове взаимоотношения. 2. Начертават схема на първостепенните взаимоотношения в живота си. 3.Посочват някои от факторите, необходими за изграждането на стабилни взаимоотношения.	Взаимоотношения	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Типове взаимоотношения ✚ „Аз не съм остров”- семейство, приятели, учители, общество. ✚ Време за размисъл и дискусия 	
	Разбират, че различията доказват, че се нуждаем един от друг и че чрез тях постигаме хармония и равновесие.	<u>Тема № 11</u> „Да ценим различията на другите” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1.Разбират разликите в начина на мислене, както и източника, важноста и красотата на различията между хората. 2. Разбират, че различията помежду ни доказват, че се нуждаем един от друг и че чрез тях постигаме хармония и равновесие във взаимоотношенията си.	Различията Равновесие	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Анкета: Какъв тип характер съм? ✚ Игра , разрешаване на ситуация ✚ Нива на общуване ✚ Игра „Лица” ✚ Дискусия, обобщение 	
	Различават истинско от фалшиво приятелство и	<u>Тема № 12</u> „Изграждане на приятелството” <i>Очаквани знания, умения и</i>	Разбирателство Състрадание Уважение	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Историята на Дамон и Питий ✚ Разглеждане на истинското и фалшивото приятелство 	

	техните характеристики.	<i>отношения:</i> 1. Разбират ключовите характеристики на истинското и фалшивото приятелство. 2. Дават конкретни примери как може да се постигне истинско приятелство.	Отговорност	<ul style="list-style-type: none"> Работа в малки групи Обобщение 	
VIII. Конфликтите	Учениците разпознават четирите нива на взаимоотношенията. Посочват трите компонента, необходими за разрешаване на конфликта.	<u>Тема №13</u> „Как се стига до конфликт?“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Осъзнават, че когато взаимоотношенията се задълбочат, нивото на общуване също се променя. 2. Колкото по - дълбоки са взаимоотношенията, толкова по-лесно е да възникне конфликт.	Конфликт Взаимоотношения	<ul style="list-style-type: none"> Взаимоотношения Пирамида на общуването Нива на взаимоотношенията Дискусия 	
	Знаят да какво води неразрешеният конфликт и до какво може да доведе това.	<u>Тема №14</u> „Как да разрешаваме конфликтите?“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Знаят, че неразрешения конфликт може да унищожи приятелството. 2. Приятелството се заздравява, когато се работи върху потушаване на конфликта.	Разрешаване на конфликта	<ul style="list-style-type: none"> Представяне на историята за трите приятелки . Дискусия Игра „Четирите реакции“ Разрешаване на конфликта Кръг на избора 	
	Осъзнават конструктивната сила на конфликта.	<u>Тема № 15</u> „Градивната сила на конфликта“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Усвояват стъпките за изследване и анализ на конфликта 2. Осъзнават конструктивната сила на конфликта.	Конфликт Анализ на конфликта	<ul style="list-style-type: none"> лекционно подаване на информация обсъждане на информацията 	
IX. Насилие, агресия, тормоз	Разширяване познанията за собствената личност. Открояване на негативната роля на насилието в живота на личността.	<u>Тема № 16</u> „Човек и личност“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> Очаквани знания и умения: 1. Прави разлика в значението на понятията човек и личност.	Личност Права Себеосъзнаване	<ul style="list-style-type: none"> Информация за разликата в значението на понятията „човек“ и „личност“ Игра „Автопортрет с думи“ - качества на характера 	

	<p>Постигане на ново равнище на себеразбиране в контекста на правата на човека.</p>	<p>2. Човешките права подобряват взаимодействието и взаимоотношенията между хората.</p>			
	<p>Осъзнаване, че трябва да има равнопоставеност между половете, а от там и ненасилие.</p>	<p><u>Тема №17</u> „Равнопоставеност между половете” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Постигането на равнопоставеност между половете е част от борбата с насилието.</p>	<p>Равнопоставеност</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Правата на човека ✚ Значение на пола ✚ различия между мъжа и жената ✚ ролева игра” Премини под дъгата 	
	<p>Формиране на понятие за насилие и разпознаване на видовете насилие, като вид и форма. Осъзнаване на механизмите на насилие и страдание на жертвите и как да преодоляват насилието в общуването.</p>	<p><u>Тема № 18</u> „Видове насилие. Превенция на насилието” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Дефиниране на насилието като действие. 2. Класифициране на насилието по вид, форма, интензитет. 3. Стратегии за преодоляване на агресивното поведение във всекидневното общуване. 4. Осъзнаването на механизмите на насилието и страданието на жертвите повишава обществената нетърпимост.</p>	<p>Насилие Физическо насилие Психическо насилие Сексуално нас Превенция Жертва страдание насилие</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Търсене на решения по представените от учениците казуси ✚ Мозъчна атака: Как да се спре насилието? Обсъждане ✚ Ситуационен метод: „Социологическо проучване” ✚ „Да надникнем в бъдещето-живот без насилие” Обобщение Кръгът на избора 	
	<p>Осъзнаване, че чрез общуване може да се преодолее агресивното поведение.</p>	<p><u>Тема № 19</u> „Да преодолеем агресията с общуване” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Изброяват причини, поради които се проявява агресивното поведение. 2. Да осъзнаят, че общуването дава възможност да се преодолее проявите на агресивно поведение.</p>	<p>Общуване Агресивно поведение</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ беседа върху причините, пораждащи агресията 	

	<p>Описват понятието, различават различните видове тормоз и как може да се справят с него.</p>	<p><u>Тема № 20</u> „Тормоз. Видове тормоз“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Да се запознаят с дефиницията на тормоз, видове тормоз. 2. Участници в ситуация на тормоз. 3. Насоки за справяне – училищни събирания, правила и управление в класната стая.</p>	<p>Тормоз Физически Вербален Психически Индиректен Сексуален</p>	<ul style="list-style-type: none"> Разглеждане на ситуации както от гледна точка на извършителя, така и на жертвата, чрез задаване на въпроси от рода на Как се чувства жертвата? А какво изпетва извършителя? Организиране на дейности за деня на розовата фанелка. 	
	<p>Описват понятието, различават различните форми на кибертормоз и как може да се справят с него.</p>	<p><u>Тема № 21</u> „Кибертормоз“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Да се запознаят с дефиницията за кибертормоз. 2. Форми и особености. 3. Насоки за справяне с кибертормоза.</p>	<p>Кибертормоз</p>	<ul style="list-style-type: none"> Запознаване с Център за безопасен Интернет - http://www.safenet. bg/, на който може да бъде подаден и сигнал за нередности в интернет пространството; Мозъчна атака – форми, заплахи, неприлични публикации и др. 	
<p>X. <u>Трафик на хора</u></p>	<p>Разширяване на знанията относно дефиниция на понятието трафик, схемите за въвличане, начините на предпазване и защита</p>	<p><u>Тема № 22</u> „Трафик на хора“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Да се запознаят с дефиницията трафик на хора и видове трафик. 2. Да се запознаят с причините за развитието на трафика в България. 3. Да разберат кои са рисковите групи сред населението. 4. Да научат редпоставките за попадане в рискова ситуация. 5. Да знаят от къде могат да получат помощ и закрила.</p>	<p>Трафик Насилие Побой Малтретиране Поробване</p>	<ul style="list-style-type: none"> запознаване с понятието трафик лекция изчитане на действителни истории на лица, преживели трафик. филм „Път към светлината“ дискусия 	
<p>XI. Демократично гражданство. Идентичност и различия в обществото.</p>	<p>Разбира съдържанието на понятието „държава“, „гражданин на Република България,“</p>	<p><u>Тема № 23</u> „Гражданин на Република България и Европейски съюз“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Съдържание на понятието държава и Европейски съюз.</p>	<p>Държава, Европейски съюз, Гражданско общество, Ценности, Традиции;</p>	<ul style="list-style-type: none"> Презентация на тема „Европейски съюз и аз“ и дискусия върху нея; Дава примери за етническа, религиозна и езикова принадлежност; 	

	„гражданин на Европейски съюз“, през споделените граждански ценности и културни традиции; осъзнава възможностите на образованието както фактор за обществено благополучие;	2. Гражданско общество - ценности и културни традиции. 3. Ролята на медиите и глобалната мрежа в обществения живот. 4. Обществените професии и техният принос за общото благополучие. 5. Преодоляване на негативните предразсъдъци.			
ХІІ. Гражданско поведение, общуване и взаимоотношения	Знания за отношенията с другите хора: Разкриване принципите на партньорството, на диалога, на съвместното решаване на проблемите, на постоянното общуване. Да придобият представа за характеристиките на ефективното гражданско поведение.	<u>Тема № 24</u> „Лични и граждански ценности и потребности“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Да изследват Гражданските измерения на личните добродетели 2. Извеждат значението на правилата и законите на ефективното взаимодействие. 3. Добрият гражданин – съществени характеристики	Граждански ценности Лични ценности Потребност Правила Гражданин Лични и Професионални качества	<ul style="list-style-type: none"> споделяне в малки групи - самооценка творческа игра мозъчна атака ”Гражданин на годината” 	
	Да се научат да общуват ефективно и да имат собствен стил на общуване. Да знаят видовете общуване.	<u>Тема № 25</u> „Как общувам с другите“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Изразяват своите идеи за ефективно общуване. 2. Определят собствен стил на общуване 3. Осмислят разликата между едностранното и двустранно общуване. 4. Откритост, Уважение, разбиране, доверие, емпатия и праг на толерантност. 5. Умения за изслушване, изразяване и взаимно влияние.	Общуване Диалог Монолог Невербално общуване Вербално общуване Обратна връзка Емпатия Пасивно слушане Активно слушане	<ul style="list-style-type: none"> групова дейност разиграване на казус театрално представяне на невербално общуване групова работа ”Добрата обратна връзка” ситуативна игра лекционно представяне на активно и пасивно слушане работа в групи групова работа „Моят праг на толерантност” обсъждане на тема с размяна 	

	Развиване на умения за конструктивно противопоставяне в проблемни ситуации. Преодоляване на стереотипи и предразсъдъци.	<u>Тема № 26</u> „Да отстояваш себе си и да приемаш човека срещу теб” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Да изградят умения за конструктивно противопоставяне в проблемни ситуации. 2. Обсъждане принципите на асертивно поведение. 3. За силата на стереотипите - стратегии за преодоляване на стереотипното мислене във всекидневното общуване.	Асертивно поведение Стереотипи	на роли ✚ принципи на конструктивно противопоставяне – обсъждане ✚ противопоставяне с игра на роли	
ХІІІ. Демокрация. Власт, политика и демократични ценности.	Разпознава органите за ред и сигурност и има представа за тяхната дейност, свързана със запазването на правата на децата;	<u>Тема № 27</u> „Власт и политика“ <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Принципи на разделение на властите. 2. Върховенство на закона, нарушаване, авторитаризъм, корупция и др. 3. Защо са необходими законите и защо е необходимо да се изпълняват? 4. Връзка между права и отговорности.	Закон, Авторитаризъм, корупция; Закон Ред Справедливост	✚ Примери нарушаване на законите; ✚ групова работа -устройството на моята държава ✚ законите в моята държава - примери	
	Придобиват знания за държавата и законите, както и за характера на демокрацията в България	<u>Тема № 28</u> „Демокрация” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Могат да формулират и обясняват основните принципи на демократичното управление 2. Изследват характеристиките на съвременната българска демокрация.	Демокрация Демократични принципи	✚ ситуативна дейност – „Кое е демократично и кое не?”	

	Придобиват знания за основния закон на държавата и неговите елементи.	<u>Тема № 29</u> „Конституцията на България” <i>Очаквани резултати:</i> 1.Разбират същността на Конституцията като основен закон на страната. 2.Да усвоят и разграничават основните елементи на Конституцията	Конституция Основен закон	<ul style="list-style-type: none"> учениците имат възможност чрез ролева игра да установят необходимостта от правила разработване на закон 	
XIV. Самооценка	Всеки човек притежава и силни страни, качества и умения, които да имат позитивен принос към учебната и/или работна среда.	<u>Тема № 30</u> „Силните и слабите страни на човека.” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Целта на този модул е да разгледа основните моменти, свързани с определянето на силните страни и слабостите на хората и да се представят различни гледни точки по темата. 3. Как да придобия чувство за идентичност и собствена стойност?	Самооценка Идентичност	<ul style="list-style-type: none"> Въведение в темата. Какво е самооценката? Дискусия. 	
	Да осъзнаят уникалността си, чрез самоопознаване, самоанализ, самооценка, самоопределяне.	<u>Тема № 31</u> „Как да придобия чувство за идентичност и собствена стойност?” <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1. Осъзнаване на собствената уникалност. 2. Самоопознаване, самоанализ, самооценка, самоопределяне, и придобиване на идентичност	Идентичност Самоопределяне Самочувствие Самоопознаване Самоанализ Самооценка	<ul style="list-style-type: none"> Самостоятелни дейности Опиши себе си с 5 думи - дайте време на децата да помислят и, ако предпочитат, да запишат думите; всеки споделя със съучениците. Напиши 5 неща, които харесваш в себе си и 3 неща, които не харесваш; Всеки описва себе си с 3 думи; После учителят събира листчетата, разбърква ги и ги раздава на учениците. Те трябва да познаят кой какво е написал. Разделете децата в малки групи и в рамките на часа нека опишат силните страни на групата: умения за 	

				решаване на проблеми, социални умения, физически, емоционални. Какво ги прави уникални?	
XV. Професионално ориентиране	Подпомагане на професионалното ориентиране на учениците. Може да разпределя семеен бюджет и да го планира.	<u>Тема № 32</u> „Моята професия. Какъв ще стана като навърша пълнолетие?“ <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1. Подпомагане при бъдещия професионален избор на учениците като се насочат към дейности, които прилагат на личността им. 2. Разглеждане на характеристиките на професиите. 3. Моята професия 4. Уважават труда на другите и ценят парите. 3. Провеждане на тест за професионално ориентиране.	Професия Видове професии Професионално ориентиране	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Беседа на тема: професия, видове професии, професионално ориентиране; ✚ Коя професия избирам за себе си? ✚ Какви умения се изискват, за да се упражнят различните професии? ✚ Видове училища, в които могат да продължат образованието си след 7 клас /за 7 клас/ 	
XVI. Социална политика, справедливост и солидарност	Оценява значението на равенството, сигурността и сътрудничеството, солидарността и толерантността за постигането на лично и общностно благополучие;	<u>Тема № 33</u> „Социална политика, справедливост, солидарност“ <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1. Значение на равенството, сигурността и толерантността в обществения живот на страната. 2. Социална справедливост, равнопоставеност между отделните общности. 3. Институции и форми на социална политика.	Социална политика, справедливост, отговорност, равнопоставеност, общност	✚ Беседа по темата	
XVII. Глобализация, плурализъм и толерантност		<u>Тема № 34</u> „Глобални проблеми и тенденции“ <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1. Демографски тенденции и последици 2. Световни болести и епидемии 3. Околна среда	Демографски тенденции и последици Световни болести Околна среда	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Изброява негативни последици от демографския взрив, икономическото развитие, замърсяване на околната среда; ✚ Организира екоден, празник на земята; 	

ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

XVIII. Психично здраве и личностно развитие	<p>Осъзнава собствената си ценност и уникалност и тази на другите хора. Открива разлики и прилики с другите хора. Описва и обяснява физическите и личностни промени, които настъпват в процеса на порастването. Развитие на емоционалната компетентност.</p>	<p><u>Тема № 35</u> „Физическо и психическо развитие и здраве“ <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характерни особености на физическото и психическото развитие и емоционалните промени в пубертета и юношеството. 2. Демонстрира умения за позитивно мислене. 3. Справяне със стрес и негативни емоции. 4. Целеполагане и вземане на решения. Вземане на решения. 5. Умее да отстоява собствените потребности и желания, при отчитане на толерантност към потребностите и желанията на другите. 	<p>Физическо и психическо развитие Психическо здраве Позитивно мислене Целеполагане Толерантност</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Организиране на извънкласни инициативи в училище за създаване на култура за здравословен и активен начин на живот, благосъстояние и позитивна форма на комуникация и общуване. ✚ Беседа по темата. 	
	<p>Разбира и приема личностните различия. Анализира връзката между чувства и поведение. Позитивно мислене.</p>	<p><u>Тема № 36</u> „Емоционална интелигентност“ <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Самонаблюдение, самоанализ и самооценка. 2. Умее да диференцира своите, използва и развива своите силни страни. 3. Разбира и приема личностните различия. 4. Анализира връзката между чувства и поведение. 5. Предвижда последствията от своето поведение за себе си и за другите. 	<p>Емоция Видове емоции Интелигентност Емоционална интелигентност</p>	<p>Беседа за това какво представлява тя, защо е важна и какви биха били техните ползи от него. От разбирането на умението всъщност започва изграждането му. Задаване на въпроси: Какво е интелигентност? Какво е емоция? Какви емоции има? (дайте примери) Какво според вас е емоционална интелигентност? Как я разбирате вие? Защо е важна тази интелигентност? Какви ползи биха имали хората/бихме имали ние, ако развием емоционалната си интелигентност?</p>	
XIX. Физическо	<p>Осъзнава влиянието</p>	<p><u>Тема № 37</u></p>	<p>Човешко тяло</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Изготвяне на списък на 	

<p>развитие и дееспособност</p>	<p>на личното поведение и навици върху различните системи и здравето.</p>	<p>„Моето тяло и моята активност“ <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1.Обяснява и категоризира различните елементи на човешкото тяло – клетки, тъкани, органи, системи. 2. Демонстрира умения и навици за предпазване от болести на различните системи на тялото. 3. Описва и обяснява промените в човешкото тяло, свързани с пубертета. 4. Осъзнава ролята и влиянието на физическите упражнения, различните спортове и туризма върху физическото развитие и състояние на човека.</p>	<p>Физически упражнения</p>	<p>задачите в училище и класната стая, подходящи за ученици //</p> <p>✚ предложения за задачи в класната стая, които ще насърчат физическата активност и развитието на грубите и фините двигателни умения у учениците: пощальон, отговорник по подредбата, събирането на столовете, завесите, дъската;</p>	
<p>XX. Превенция употребата на психоактивни вещества</p>	<p>С разясняване на пагубното действие върху организма да се допринесе за нетърпимост към наркотиците.</p>	<p><u>Тема № 38</u> „Пушенето - кой се нуждае от това?“ <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1.Получават знания за влиянието на веществата в цигарата върху организма.</p>	<p>Никотин Катранени вещества Канцерогенни вещества</p>	<p>Мултимедийна презентация Лекция и последваща дискусия</p>	
	<p>Разбират понятието зависимост-наркомания Запознати са с основни видове наркотични вещества и въздействието им върху организма. Да разберат, че действието на наркотичните вещества е измамно и употребата им води до негативни последици за организма.</p>	<p><u>Тема № 39</u> „Дрогата – изкушението, което не си струва да опитваш <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1. Зависимост-наркомания 2. Основни видове наркотични вещества и въздействието им върху организма. 3. Отрицателните страни от употребата на наркотиците. 4. Изградена представа за позволено и забранено.</p>	<p>Наркотик Зависимост Абстиненция Комуна</p>	<p>✚ Филм „Път към светлината” - дискусия върху филма ✚ визуализация на видове наркотични вещества ✚ ситуативни игри ✚ кратка информация за наркотиците ✚ Въздействие върху организма и рискове от употребата.</p>	

		<p><u>Тема № 40</u> „Наркотиците и взаимоотношенията” <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1. Изброяват три причини поради които младите хора посягат към наркотиците. 2. Разбират, че проблемите с родителите, с приятелите са „глупава” причина да се посегне към наркотиците. 3. Чрез общуване могат да се преодолеят всички трудности и не е необходимо да се посяга към наркотиците, които не решават проблеми, а само ги задълбочават.</p>	<p>Разочарование Бягство Общуване</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Причини, поради които хората посягат към наркотиците ✚ Изчитане на писма на наркозависими и коментиране на историите, причините и последствията от употребата на наркотични вещества. ✚ Обобщение 	
	<p>Формирани представи за влиянието на алкохола и предизвикването на зависимост.</p>	<p><u>Тема № 41</u> „Алкохолът - опасност за човешкия живот и човешкото здраве <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1. Придобиват представа за влиянието на алкохола върху организма в ситуация и забавена ответна реакция.</p>	<p>Алкохол-алкохолизъм</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ дискусия по темата ✚ колаж-работа по групи 	
<p>XXI. Безопасност при първа помощ</p>	<p>Различава поведение, което е опасно в обкръжаващата среда и умее да търси помощ, когато има нужда от нея.</p>	<p><u>Тема № 42</u> „Безопасно поведение“ <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1. Рисково и нерисково поведение по отношение на нови дейности и отговорности, свързани с развитието и порастването. 2. Предвижда последствията от своето и чуждо поведение по отношение на безопасността.</p>	<p>Рисково поведение Последствия Безопасност</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Беседа с въпроси по дадени примери: Това рисково поведение ли е? А това? ✚ Какви могат да бъдат последствията от горепосочените примери? 	

	Обяснява и демонстрира умения за оказване на първа помощ при необходимост.	<u>Тема № 43</u> „Първа помощ“ <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1. Първа помощ при шок, силно кръвотечение, задавяне, отравяне, изгаряне, счупване на крайник. 2. Отговорно отношение към собствената безопасност и безопасността на другите. 3. Търсене на помощ при нужда от нея.	Първа помощ Шок	<ul style="list-style-type: none"> Аптечка за първа помощ. Видео материали по първа помощ Кръстословица по първа помощ 	
XXII. Сексуално здраве.	Описва човешкото тяло и анатомичните особености на половите системи на мъжа и жената, както и зачеването и раждането на деца. Умее да се грижи за хигиената и здравословното състояние на своята полова система. Различава, отказва и избягва поведения, свързани със сексуално насилие и злоупотреба.	<u>Тема № 44</u> „Промените в моето тяло“ <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1. Анатомични особености на половите системи на мъжа и жената. 2. Промени, които настъпват в тялото в периода на юношеството и необходими лични хигиенни навици във връзка с тях.	Анатомични особености Юношество Пубертет	<ul style="list-style-type: none"> Филмче за сексуалното здраве и беседа върху нея, беседа по него и др. 	
	Обясняват как разрушава имунната система. Правят разлика между човек носител на HIV и човек болен от СПИН. Запознати са с начините по които човек може да се зарази или да се предпази.	<u>Тема № 45</u> „Болести, предавани по полов път“ <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1.Познава и описва болестите, предавани по полов път. 2.Осъзнава значението на личния избор и поведение в междуличностните отношения, така, че да не водят до риск за здравето и лична безопасност.	Болести, предавани по полов път СПИН ХИВ	<ul style="list-style-type: none"> Гледане на видеоклип https://www.youtube.com/watch?v=eB1YvHnO2J4 и беседа върху него. 	

	<p>Обясняват как разрушава имунната система.</p> <p>Правят разлика между човек носител на HIV и човек болен от СПИН.</p> <p>Запознати са с начините по които човек може да се зарази или да се предпази.</p>	<p><u>Тема № 46</u></p> <p>„Какво представлява СПИН /HIV ? ”</p> <p><i>Очаквани знания, умения, отношения:</i></p> <p>1. СПИН е заболяване, което се предава по полов и по кръвен път и се причинява от вирус съдържащ се в секретите на тялото.</p> <p>2. Има разлика между човек носител на HIV и човек болен от СПИН.</p> <p>3. HIV поражява имунната система, в резултат на което организма става податлив на заболявания.</p>	<p>СПИН</p> <p>HIV</p> <p>Зарязване</p> <p>Антитела</p> <p>Лечение</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Определения за HIV и СПИН. ✚ Стадии на HIV инфекцията. ✚ Диагностициране на HIV инфекцията. ✚ Как можем да се заразим и да се предпазим? 	
XXIII. Лична хигиена	<p>Умее да поддържа обща хигиена на тялото, облеклото, работното място и дома. Разбира значението на хигиенните навици.</p>	<p><u>Тема № 47</u></p> <p>„Хигиена в мен и около мен”</p> <p><i>Очаквани знания, умения, отношения:</i></p> <p>1. Съчетаване на умствено, физическо натоварване , почивка и сън.</p> <p>2. Лична хигиена, хигиена на облеклото, работното място и дома.</p>	Хигиена	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Дневен режим ✚ Лична хигиена ✚ Беседа върху това какво е хигиена на ума и духа ✚ Правила за лична хигиена 	
	<p>Разбира значението на хигиенните навици за предпазването от заболявания.</p>	<p><u>Тема № 48</u></p> <p>„Предпазване от заразни заболявания, чрез хигиена”</p> <p><i>Очаквани знания, умения, отношения:</i></p> <p>1. Придобиват умения да се предпазват от заболявания, които се пренасят, чрез неправилна хигиена.</p>	Хигиена	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Ролева игра „Бактерията и гостоприемника“ ✚ Беседа върху предпазването от заразни заболявания, чрез хигиена на тялото и хигиена около нас. 	
XXIV. Пълноценно хранене	<p>Научават факти за нездравословните храни и отражението им върху организма.</p> <p>Получават информация за полезните храни и напитки.</p> <p>Изграждат навици за здравословно хранене.</p>	<p><u>Тема № 49</u></p> <p>„Здравословни храни и напитки”</p> <p><i>Очаквани знания, умения, отношения:</i></p> <p>1. Разпознават здравословните от нездравословните храни.</p> <p>2. Придобиват умения за необходимостта от разнообразна храна, правила за съхранение на храна, влиянието на приготвянето на храната върху нейните качества и основни принципи на здравословно</p>	<p>Напитки, Плодове</p> <p>Зеленчуци</p> <p>Протеини</p> <p>Въглехидрати</p> <p>Витамини</p> <p>и други</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Здравословно хранене- Беседа ✚ Какво представляват витамините и микроелементите и как можем да си ги набавим само с храната? ✚ Полезни храни 	

		хранене. 3. Умее да интерпретира информацията съдържаща се в етикетите.		<ul style="list-style-type: none"> ✚ Нездравословни храни и напитки. ✚ Разглеждане и интерпретиране на етикет на храна. ✚ Разработване на правила за здравословно хранене 	
Изграждат навици за здравословно хранене и ролята на добрата лична хигиена за предпазване от болести.	Тема № 50 „Болести на мръсните ръце <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1. Придобиват знания за болести предавани по въздушно-капков път и чрез физически допир и начини за предпазване 2. Осъзнават ролята на добрата лична хигиена	Въздушно-капков път Имунна защита Хигиена	<ul style="list-style-type: none"> ✚ беседа ✚ мултимедийна презентация ✚ работа в групи 		
Осъзнават, че невинно желание за намаляване на теглото с цел повишаване на физическата привлекателност, може да прерасне в сериозен здравословен проблем, с който човек да се бори през целия си живот. Запознати са със заболяванията анорексия и булимия.	Тема № 51 „Диетите-За и против” <i>Очаквани знания, умения, отношения:</i> 1. Знаят, че наднорменото тегло е неестетическо и вредно за организма, защото може да предизвика диабет, високо кръвно и др.. 2. Разбират, че спазването на строги, неконтролируеми от специалист диети могат да доведат до тежки хранителни разстройства.	Хранителна пирамида Диета-здраве Анорексия Булимия	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Признаци и лечение на хранителните разстройства. ✚ Факти за булимията и анорексията. ✚ Здравословно тегло-Как да изчислим индекс на телесна маса? ✚ Дискусия 		

ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

XXV. Вода, почва, въздух	Описва значението на водата, почвата и въздуха за животните на хората, животните и растенията. Аргументира нуждата от	Тема № 52 „Замърсяване” <i>Очаквани знания и умения и отношения:</i> 1. Основни източници на замърсяване на водата, почвата и въздухът. 2. Основни заплахи за компонентите	Източници на замърсяване Видове замърсители	<ul style="list-style-type: none"> • Беседа върху стратегиите за справяне със проблема в различните държави. • Разработване на проект за опазване на чистотата в 	
---------------------------------	---	--	--	--	--

	опазването на чистотата на въздуха, водите и почвата и приноса на всеки отделен човек.	на околната среда.(например: ерозия на почвата, вследствие изсичането на горите, промишлено и битово замърсяване речни и морски води и въздух и др.) 3. Видове замърсители на въздуха и водата и влиянието им върху човешкото здраве. 4. Практически мерки за подобряване на качеството на въздуха, водата и почвата.		нашето населено място	
XXVI. Енергия и климат	Изброява и класифицира различни източници и производства на енергия и обяснява как те влияят върху атмосферата и околната среда.	<u>Тема № 53</u> „Енергийни източници и климат” <i>Очаквани знания и умения и отношения:</i> 1. Класифицира енергийните източници и производства, съобразно въздействието им върху околната среда и осмисля понятието „зелена енергия“ 2. Действия и възможности на институциите, общностите и замърсителите за промяна начина на производство. 3. Обяснява взаимовръзката между промените в климата и природните бедствия (екстремни бури, наводнения, суша, опустиняване) 4. Аргументира значението на възможните дейности за запазване целостта на озоновия слой и степен на лична отговорност.	Енергийни източници и производства Зелена енергия Природни бедствия	<ul style="list-style-type: none"> • Мозъчна атака – Промени във всекидневното лично поведение и навици, които могат да доведат до намаляване на замърсяването на въздуха, почвата и водите • Беседа върху стратегиите за справяне със проблема в различните държави. 	
XXVII. Биологично разнообразие	Знае някои основни начини за опазване на биологичното разнообразие в природата – различни резервати по света, разумно ползване на ресурсите, поддържане на чистотата в заобикалящата ги	<u>Тема № 54</u> „Биологично разнообразие” <i>Очаквани знания и умения и отношения:</i> 1. Изброява популярни видове, важни за общността видове – инвазивни, застрашени и изчезнали видове, растения и гъби и животни, както и условията за тяхното съществуване. 2. Причини и заплахи, водещи да намаляване на биологичното разнообразие и изчезналите видове.	биологичното разнообразие застрашени изчезнали видове защитените територии резерват, национален парк, защитена местност	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Дискусия върху различни заплахи, например браконьерство, незаконна търговия със защитени видове, индустриално селско стопанство и др. и защитава аргументирано своите позиции. ✚ Преглед на съществуващи и 	

	<p>среда. Изразява своите. Оценява ролята на всеки отделен човек за опазване на биологичното разнообразие.</p>	<p>3. Анализира значението на селското стопанство, туризма, лова, занаяти, традиции, гъбарство, билкарство и връзката им с биологичното разнообразие. 4. Оценява значението на защитените територии и техните категории – резерват, национален парк, защитена местност и др.</p>		<p>разработване на идеи и проекти за опазване, възстановяване и устойчиво използване на биологични ресурси и действия по опазване на екосистемите.</p>	
<p>XXVIII. Потребление и отпадъци</p>	<p>Обяснява какво са отпадъци, как се групират и как те са свързани с начина на живот на хората.</p>	<p><u>Тема № 55</u> „Потребление и отпадъци” <i>Очаквани знания и умения и отношения:</i> 1. Основни видове замърсявания на различните компоненти на околната среда. 2. Дейности от човешкото ежедневие като източници на замърсяване и последиците от него за природата и човека. 3. Видове отпадъци, според произхода им – битови, производствени, строителни, селскостопански и опасни и продължителността на разграждането им. 4. Опасните химични вещества – правила за съхранение и работа, действия при инциденти с тях.</p>	<p>Отпадъци Видове отпадъци Опасни химични вещества Рециклиране</p>	<ul style="list-style-type: none"> Презентация по темата Дискусия върху възможностите за повторно използване на материалите разработва идеи и проекти за рециклиране 	
<p>XIX. Общество и околна среда</p>	<p>Изброява организации, занимаващи се с опазване на природата</p>	<p><u>Тема № 56</u> „Общество и околна среда” <i>Очаквани знания и умения и отношения:</i> 1. Различни източници на информация, свързана с опазване на околната среда. 2. Ролята на институциите и на неправителствените организации, занимаващи се с околната среда.</p>		<ul style="list-style-type: none"> Обобщителна беседа относно приносът на отделния човек и начина му на живот за опазване на природата. Организиране на кампания, свързана с екологични проблеми Организиране на тържество по случай Денят на земята. 	

ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ					
XXX. Културна идентичност и между - културно разбирателство	Познава различни измерения на културата – родова история, бит, обичаи, традиции, фолклор, ролеви модели, ценности. Разпознава културно – специфични характеристики на етнически общности у нас.	<u>Тема № 57</u> „Култура и идентичност” <i>Очаквани знания, умения и отношения:</i> 1. Осмислят и разбират културното разнообразие в съвременното общество. 2. Механизми на функциониране на колективната памет в областите на история, география, музика и др. 3. Разлика между национална и етническа идентичност. 4. Специфика на различните измерения на културната идентичност – етническо, религиозно, здравна, езиково, национално и др. 3. Изясняват междуличностните взаимодействия от гледна точка на многообразието на етносите.	Култура Културно разнообразие Колективна памет Идентичност Различие Плурализъм етнос	<ul style="list-style-type: none"> • Индивидуална работа: „Изследване на идентичността” • Подвижна игра: „Наблюдаване на идентичността” • Симулация: „Между две води” • Работа в малки групи „Всеки има култура” 	
XXXI. Културна осъзнатост	Формиране на емпатични нагласи за разбиране на чуждото поведение. Осъзнава ценността на взаимно обогатяване на културите, произтичащи от позитивни интеркултурни взаимодействия. Отстояване на значимостта на културата на неговата общност.	<u>Тема № 58</u> „Културна осъзнатост” <i>Очаквани знания и умения и отношения:</i> 1. Социално-психологически фактори, обуславящи формирането на стереотипи и предразсъдъци. 2. Развитие на саморефлексивни нагласи по отношение на собствената си културна идентичност.	Стереотипи Предразсъдъци Осъзнатост Идентичност Саморефлексия	<ul style="list-style-type: none"> Разкажи за своя етнос и култура. Беседа по темата – предразсъдъци. 	
XXXII. Културни различия, толерантност и	Умее да идентифицира прояви на	<u>Тема № 59</u> „Различия, толерантност и взаимодействия”	Толерантност Стереотипи Предразсъдъци	<ul style="list-style-type: none"> Организиране на училищни и извънучилищни прояви, 	

<p>културни взаимодействия</p>	<p>нетолерантност в отношенията между представители на различни културни общности.</p>	<p><i>Очаквани знания и умения и отношения:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значими примери в историята за проява на толерантност и нетолерантност между представители на различни културни общности. Разлика между прояви на културни особености, които заслужават толерантност, от такива, които не заслужават. 2. Приодоляване на стереотипи и предразсъдъци в процеса на интеркултурните взаимодействия. 3. Разрешаване на конфликти в мултикултурна среда. 	<p>Интеркултурни взаимодействия Мултикултурна среда</p>	<p>свързани с интеркултурните отношения.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Съвместно отбелязване на културноспецифични празници, фолклорни фестивали и др. 	
<p>XXXIII. Интеркултурно образование и права на човека</p>	<p>Разграничават индивидуални и групово-специфични човешки права. Идентифицират случаи на нарушаване на човешки права.</p>	<p><u>Тема № 60</u> „Интеркултурно образование и права” <i>Очаквани знания и умения и отношения:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Международни и национални нормативни документи, относящи се до човешки права. 2. Случаи на нарушаване на човешки права. 3. Прояви на дискриминация. 	<p>Човешки права Дискриминация</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Лекция за нормативните документи. ✚ Беседа върху примери за нарушени човешки права. ✚ Примери за прояви на дискриминация – мозъчна атака. 	

Забележка: Програмата е примерна. Програмата дава възможност на педагогическите специалисти по своя преценка да използват, комбинират и адаптират темите, както и творчески подход при подбора на методология при изнасяне на темата и използването на материалите.

